

Kirjallisuusdiplomin suoritustavat, yläluokat (7-9)

Voit suorittaa kirjallisuusdiplomin kahdessa osassa: tuo marraskuun loppuun mennessä opettajalle lista kirjoista, jotka olet siihen mennessä oman luokkasi kirjallistalta lukenut, ja kansio, johon olet kerännyt jokaisesta kirjasta ohjeen mukaisesti tehdyn tehtävän. Loput tehtävät palautat huhtikuun loppuun mennessä.

Jos haluat suorittaa kirjallisuusdiplomin kerralla, palautat kaikki tehtävät ja listan lukemistasi kirjoista huhtikuun loppuun mennessä. Kirjavalinnoista ja suoritustavoista kannattaa etukäteen neuvotella oman äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa.

Seitsemännellä luokalla luet vähintään **seitsemän teosta**. Valitse jokaisesta ryhmästä yksi teos, nuortenkirjoista tai kirjasarjojen kirjoista kaksi.

Klassikkonuortenkirjat
Nykyynuortenkirjat
Kirja jostain sarjasta
Sarjakuva-albumi
Tietokirjat
Satukokoelmat

Kahdeksannella luokalla luet vähintään **kahdeksan teosta**. Valitse jokaisesta ryhmästä vähintään yksi teos.

Fantasiakirjat
Kauhukirjat
Dekkarit
Christie-kirjat
Scifi-kirjat
Nykyynuortenkirjat
Seikkailuklassikot ja historialliset romaanit

Yhdeksännellä luokalla luet vähintään **yhdeksän teosta**. Valitse jokaisesta ryhmästä vähintään yksi teos.

Kotimaiset klassikot
Kotimainen nykykirjallisuus
Novellikokoelmat
Runokokoelmat
Näytelmät
Tositapahtumiin perustuvat romaanit ja elämäkerrat

Tehtävät

Tee jokaisesta lukemastasi teoksesta jokin alla olevista tehtävistä. Valitse listasta vähintään viisi erilaista suoritustapaa. Jotkin tehtävistä sopivat kaikenlaisten teosten esittelyyn – jotkin vain esimerkiksi runokokoelmiin. Opettaja auttaa tehtävien valinnassa ja voi lisäksi kysellä jostakin kirjasta suullisesti.

1. Lukupäiväkirja

Lukupäiväkirjaan ei kirjoiteta pelkästään perustietoja kirjasta, vaan myös ajatuksia, joita kirja herättää lukemisen aikana ja sen jälkeen. Lukupäiväkirjaan merkitään päivämäärä aina, kun sitä kirjoitetaan.

- Kirjoita lukupäiväkirjan otsikkoon perustiedot kirjasta.
- Kerro aluksi, miksi valitsit tämän kirjan ja mitä odotat siltä.
- Kirjoita seuraavan kerran, kun olet lukenut esimerkiksi ensimmäisen luvun. Kerro, miltä aloitus vaikuttaa. Millainen on kirjan alkutilanne? Houkutteleeko se lukemaan lisää?
- Kuvaile jossain sopivassa kohdassa kirjan miljöötä. Kerro, millainen kertoja kirjassa on. Kerro, jos kirjan tyylissä on jotain erityistä.
- Esittele kirjan henkilöitä sitä mukaa, kun heitä tulee esille. Kommentoi, mitä mieltä olet heistä ja heidän tekemistään ratkaisuista. Kerro samalla tavalla myös tärkeimmistä tapahtumista.
- Kerro välillä, miten lukemisesi edistyy. Pysyykö mielenkiintosi yllä hyvin vai täytyykö "lukea väkisin"? Ovatko alun odotuksesi täyttyneet?
- Kerro, miten kirja loppuu. Kirjoita lukemisen jälkeen mielipiteesi kirjasta. Mistä pidit, mistä et? Suositteletko muille?

2. Mainos kirjasta tai kirjasarjasta

Suunnittele lukemallesi kirjalle mainoskampanja, johon kuuluu lehtimainos ja televisio- tai radiomainos. Mieti, kenelle kirjaa kannattaa mainostaa ja millä tavalla. Toteuta lehtimainos ja kirjoita televisio- tai radiomainoksen käsikirjoitus.

3. Kirja-arvostelu

Arvostelu jakautuu kolmeen osaan:

Esittele ensin teos lyhyesti: tekijä, kirjan nimi, aihe, laji, juoni, miljö, henkilöt. Pohdi sitten, mitkä olivat teoksessa kiinnostavia asioita, millaisia henkilökuvia kirjassa oli, millaista kieltä jne. Arvioi lopuksi teosta. Vertaile sitä muihin saman lajityypin tai saman kirjailijan teoksiin.

Kerro oma mielipiteesi ja perustele se.

4. Päähenkilön päiväkirja

Kirjoita seitsemän päivää päähenkilön päiväkirjaa. Sido se kirjan tapahtumiin.

5. Kirje päähenkilölle tai päähenkilöltä

Kirjoita vähintään yhden arkin kirje kirjan päähenkilölle kauniilla käsialalla tai kirjoita päähenkilönä jollekulle toiselle kirjan henkilölle. Yhdistä kirjeen sisältö kirjan tapahtumiin.

6. Sarjakuva

Piirrä vähintään kolmen ruudun sarjakuva jostakin kirjan kohtauksesta. Ota tekstit sarjakuvaasi suoraan kirjasta.

7. Juoni- ja henkilösuhdekaaviot

Tee juonikaavio kirjasta. Merkitse siihen huippukohdat ja tasanteet. Voit kuvittaa juonikaavion tärkeimmät kohdat.

Piirrä henkilösuhdekaavio kirjasta. Käytä erilaisia symboleita (esim. sydän – rakkautta) kuvaamaan henkilöiden välisiä suhteita. Muista merkitä symbolien selitykset näkyviin.

8. Päähenkilö

Kuka on teoksen päähenkilö? Ketkä ovat hänen ystäviään, ketkä vihollisia tai vastustajia? Kokoa päähenkilöstä ja kahdesta valitsemastasi henkilöstä taulukkoon seuraavat tiedot:

- Mitä tosiasioita henkilöistä kerrotaan?
- Mitä henkilöille on tapahtunut ennen kirjan tapahtumien alkua?
- Mitä henkilö haluaa? Mitä tavoitteita hänellä on?
- Onko henkilön tiellä esteitä? Millaisia?
- Miten muut henkilöt vaikuttavat häneen?
- Miten henkilölle käy kirjan lopussa?

9. Suosittelukirje

Kirjoita kauniilla käsialalla kirje ystävällesi (kuvitellulle), jossa suosittelet hänelle lukemaasi kirjaa. Perustele hyvin, miksi hänen kannattaisi lukea kyseinen kirja. Kerro kirjeessäsi joitakin valittuja asioita henkilöistä ja tapahtumista, mutta älä paljasta koko juonta. Houkuttele lukemaan!

10. Uusi loppuratkaisu

Kirjoita kirjan tapahtumille toisenlainen loppu. Pyri kirjoittamaan uskottavasti ja samalla tyyllillä kuin kirjailijakin.

11. Jatkoa kirjan tapahtumille

Mitä tapahtuu kirjan tapahtumien jälkeen? Miten päähenkilön käy? Kirjoita jatkoa kirjan tapahtumille. Pyri kirjoittamaan uskottavasti ja samalla tyyllillä kuin kirjailijakin.

12. Takakansi uusiksi

Kirjoita lukemallesi teokselle uusi takakansiteksti. Tee myös uusi kansikuva. Poimi teoksesta mahdollisimman houkutteleva katkelma. Esittele päähenkilö muutamalla osuvalla virkkeellä. Kuvaile lyhyesti teoksen alkutilanne ja anna lukemaan houkutteleva vihje siitä, mihin suuntaan tapahtumat kehittyvät.

13. Kirjoitelma

Kirjoita kirjasta kirjoitelma niin, että tekstisi ymmärtää sellainenkin, joka ei ole lukenut kirjaa. Voit tehdä kappalejaon kysymysten mukaan, mutta älä kirjoita vastaussarjaa vaan yhtenäinen, sujuva teksti. Kirjoitelmaan kuuluvat seuraavat osat:

TEOKSEN ESITTELY

- Mikä on teoksen nimi? Kuka sen on kirjoittanut ja milloin?
- Keistä ja millaisista tilanteista kirja kertoo?

KESKEISIMMÄT HENKILÖHAHMOT

- Esittele ne henkilöt (3-5), jotka eniten vaikuttavat tapahtumien kulkuun (ulkonäkö, luonne, asuinpaikka).

KESKEISET TAPAHTUMAT

- Selosta lyhyesti kirjan pääjuoni.

ARVIOINTI

- Mistä kirjassa pidit, mistä et? Perustele näkemyksesi.
- Oliko kirjassa mielestäsi jotain ylimääräistä tai puuttuiko siitä jotain?
- Millaisille lukijoille suosittelisit kirjaa?

14. Päähenkilön elämänaakkoset

Kirjoita jokaisen aakkosen kohdalle kyseisellä kirjaimella alkava sana, joka liittyy jollain tavalla päähenkilön elämään. Kerro jokaisesta sanasta muutamalla virkkeellä, miten se liittyy päähenkilöön.

15. Kirjan henkilöt suljetussa tilassa

Joukko kirjan henkilöitä joutuu johonkin suljettuun tilaan, hissiin, kellariin, lukittuun huoneeseen, laivaan, salaiseen käytävään, varastoon tms. Miten kukin henkilö käyttäytyy, miten tilanne ratkeaa? Kenessä on sankariainesta? Kirjoita tilanteesta pienoisenäytelmä tai kertomus.

16. Runokuvia

Kuvita kolme teoksen runoista piirtäen, maalaten, valokuvaten tai esimerkiksi lehdistä leikkaamalla kuvilla. Miten runon tunnelma näkyy väreissä, esineissä, maisemissa, ihmisissä? Jos tunnelma runossa muuttuu, koeta saada se näkyviin myös kuvissa. Liitä myös runot kuviin, vaikkapa kuvateksteinä tai muina katkelmina.

17. Esittely runo- tai novellikokoelmasta

Tee kokoelman runoista tai novelleista kuvitettu käsitekartta. Laita keskelle teoksen nimi ja käsitekartan haarakohdiksi esimerkiksi ihmiset, aiheet, paikat, tapahtumat, tunnelmat jne.

Tee lisäksi arvostelu kolmesta kirjan runosta. Valitse runoista esimerkiksi kiinnostavin, koskettavin, vaikein, sinulle läheisin, surullisin, hauskin, tavanomaisin. Perustele, miksi valitsit minkäkin runon. Jos luit novellikokoelman, esittele yksi novelleista tarkemmin ja perustele, miksi valitsit juuri sen.

18. Näytelmän pukusuunnittelu

Suunnittele näytelmän henkilöille puvut. Ota huomioon näytelmän tapahtuma-aika ja -paikka. Piirrä, maalaa tai valokuvaa ja kirjoita.

19. Näytelmän kulku ja henkilösuhteet

Tee näytelmän juonesta kaavio, jossa näkyvät käänne- ja huippukohdat. Merkitse kaavioon myös kohtausten vaihtuminen. Kerro, mikä on kunkin kohtauksen tärkein tapahtuma.

Tee lisäksi kaavio, jossa esittelet henkilöiden suhteet toisiinsa. Käytä erilaisia symboleita (esim. sydän – rakkautta) kuvaamaan henkilöiden välisiä suhteita. Muista merkitä symbolien selitykset näkyviin.

20. Novellikokoelmatehtävät

Esittele novellikokoelma alla olevien kysymysten avulla. Kirjoita yhtenäinen teksti.

- Kirjailija(t)
- Kirjan nimi
- Kerro yhdestä kirjan novellista.
- Kerro novellien kielestä.
- Kerro novellien aihepiireistä.
- Minkälaisista henkilöistä novelleissa kerrotaan?
- Oma mielipiteesi kirjasta. Mistä pidit? Mistä et pitänyt?

21. Esitelmä tietokirjasta

Liittyykö lukemasi tietokirja johonkin kouluaineeseen? Sovi kyseisen aineen opettajan kanssa, voisitko esitellä kirjan sen oppiaineen tunnilla muulle luokalle. Kerro ja kuvaile esittelyssäsi

- kirjan nimi ja tekijä, ilmestymisvuosi
- kirjan ulkonäkö ja kuvitus
- sisältö
- kirjan rakenne (miten jakautuu lukuihin, onko taulukoita, tilastoja tms.)
- kohderyhmä: Kenelle kirja on tarkoitettu? Tarvitaanko pohjatietoja?

Arvioi lopuksi teosta: kuvaile sen ansioita ja heikkouksia.

22. Kirjailijakuva

Kokoa kirjailijasta tietoa käsitekarttaan. Käytä lähteitä monipuolisesti. Merkitse käyttämäsi lähteet käsitekarttaan. Kirjoita käsitekartan avulla yhtenäinen teksti kirjailijasta. Kerro elämäkertatietojen lisäksi kirjailijan tuotannosta. Käytä esimerkkinä lukemaasi teosta.